

Tale til samråd i Socialudvalget d. 11. november 2010

- Spørgsmål D, E, F, G, H, R og S -

[Det talte ord gælder]

[Indledning]

Som aftalt besvarer jeg først spørgsmål D, E, F og G fra Mette Frederiksen, derefter følger mit svar på spørgsmål H, også fra Mette Frederiksen.

Endelig svarer jeg på spørgsmål R og S fra Ózlem Sara Cekic.

Spørgsmål D-G (Mette Frederiksen (S))

Spørgsmål D

Hvad er ministerens holdning til, at antallet af afgørelser om anbringelser er faldet med 20 procent fra 2008 til 2009, jf. Ankestyrelsens statistik?

Spørgsmål E

Kan ministeren garantere, at økonomi ikke står over barnets tarv i afgørelser om anbringelser, når der fra et år til et andet bliver anbragt omkring 700 færre børn?

Spørgsmål F

Mener ministeren, at kommunernes pressede økonomi er medvirkende til, at en femtedel færre børn anbringes uden for hjemmet fra et år til et andet?

Spørgsmål G

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at økonomi ikke står over barnets tarv i afgørelser om anbringelse uden for hjemmet?

Svar:

Af Ankestyrelsens statistik fremgår det, at der fra 2008 til 2009 var et fald i antallet af kommunale afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet på 20 pct. Indledningsvist skal jeg for god ordens skyld oplyse, at der efter offentliggørelsen af tallene er en række kommuner, som har eftersat deres egne tal. Og med de korrektioner er der ifølge Ankestyrelsen tale om et fald på 15 pct. fra 2008 til 2009 [svarende til 534 afgørelser].

Herudover hører det med til billedet, at

- der i 2009 blev brugt 900 mio. kr. mere på udsatte børn end i 2008. Det er en meget høj vækst og der bruges historisk mange penge på området.
- Det samlede antal af anbragte børn og unge var i 2009 fortsat på knap 13.000 børn og unge mellem 0 og 17 år.

[Behov for nuancering af diskussionen om anbringelser]

Samrådet her handler især om årsagerne til faldet i nyanbringelser. Og om hvorvidt faldet kan begrundes i, at kommunerne tager usaglige hensyn. Dvs. at børn og unge, som har behov for en anbringelse, ikke bliver anbragt alene på grund af kommunernes økonomi.

Lad mig først slå fast en gang for alle: Børn og unge skal altid have den hjælp, de har krav på efter loven. Det gælder især også de børn og unge, som har behov for at blive anbragt uden for hjemmet. Og det gælder alle børn uanset, hvilken kommune de bor i, og uanset kommunens økonomi.

Men når det så er sagt, så er der også behov for at nuancere diskussionen om anbringelser. Ofte, når vi taler om anbringelser, er det de allermest alvorlige sager om misbrug og vanrøgt, vi tænker på. Og vi kan derfor måske nogen gange have en tendens til at tænke, at alle de knap 13.000 børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, alle er blevet udsat for overgreb, og at alle forældrene er helt uden forældreevne.

Men det er ikke altid tilfældet. Vi skal huske på, at en del af de her sager handler om familier, hvor det – trods det at familien befinder sig i en svær situation – **er** muligt at hjælpe børn og forældre, uden barnet nødvendigvis skal fjernes fra forældrene. Det kan f.eks. være sager, hvor forældrene har svære sam-livsproblemer.

Det er et stort indgreb at anbringe et barn uden for hjemmet. Man skal derfor også være sikker i sin sag, når man træffer afgørelse om at fjerne et barn fra sine forældre. Især når man tager højde for forskningen, der viser, at anbringelser langt fra er nogen mirakel-kur.

[Fakta og forskning]

Vi ved fra forskningen, at netop anbringelser langt fra altid er den bedste løsning. Fra *SFI's Børneforløbsundersøgelse* ved vi fx, at de børn og unge, som har været anbragt, tit får det rigtigt dårligt senere i livet. Børne klarer sig markant dårligere end jævnaldrende på stort set alle parametre; sygdom, uddannelse, fritidsliv, kriminalitet og beskæftigelse.

Fra *Sammenbrudsundersøgelsen* ved vi, at især unge har mange sammenbrud i anbringelserne. Der er sammenbrud i næsten hver anden teenageanbringelse. Det betyder faktisk, at der er lige så stor risiko for, at anbringelsen bryder sammen, som at den forløber planlagt. For de unge har anbringelsen altså ikke bragt noget godt.

Det er lidt paradoksalt, at 2 ud af 5 anbragte er mellem 15 og 17 år – altså den gruppe, som vi har dårligst erfaringer med at anbringe. Faktisk er der 2½ gange så mange anbragte blandt de 15-17-årige som blandt de mellem 0-17-årige under et.

Samtidig viser tallene, at Danmark har markant flere børn og især unge anbragt uden for hjemmet end andre lande – herunder Sverige og Norge.

Det bør få os til at stoppe op og overveje, om vi har fundet den rigtige nøgle til at hjælpe flertallet af de børn og unge, som har det svært. Og om vi bruger de historisk mange penge på den bedste måde.

[*Anbringelsesreformen*]

Partierne bag satspuljen har i de senere år i fællesskab gennemført en indført en række reformer på området. Det gælder bl.a.

- Anbringelsesreformen
- Kontinuitet i anbringelse samt
- Barnets Reform

Reformerne har i vid udstrækning haft som mål at sikre, at kommunerne har de rette redskaber til at håndtere de sager, hvor forældrene er meget dårlige, og hvor der er behov for en anbringelse.

Men bag anbringelsesreformen lå også en erkendelse af, at anbringelserne ikke altid giver de resultater, vi ønsker, og der var derfor i satspuljekredsen enighed om, at det er nødvendigt at sende nogle signaler omkring anbringelsen af især unge.

Det kom bl.a. til udtryk i aftalen ved et ønske om, at der skulle satses på tilbud i nærmiljøet, så unge ikke ved en anbringelse må sige farvel til venner, skole og fritidsliv. Og få tilsvarende problemer, når anbringelsen afsluttes, og kontakten til netværk og nærmiljø skal genoprettes. Det kender vi alt for godt fra diskussionerne om efterværn.

De signaler er der en række kommuner, som har taget til sig. Mange kommuner arbejder derfor bevidst med at udvikle nye indsatser i nærmiljøet og forsøge at nedbringe antallet af anbringelser af især unge

Vi skal passe på vi ikke kommer til at rulle disse kommuners bestræbelser tilbage med landspolitiske signaler om, at anbringelser skal holdes på et bestemt historisk niveau. For mig er det vigtige, at børn får den hjælp, de har behov for og som virker - ikke om der anbringes et bestemt antal.

Det, der for mig er afgørende, er hvad man så sætter i stedet for en anbringelse.

Som jeg fortalte indledningsvist, har vi et historisk højt udgiftsniveau på baggrund af mange års uafbrudt høj udgiftsvækst. Det er ikke pengene, der er problemet, men snarere den måde, vi bruger dem på.

[Forebyggelse og indsatser i nærmiljøet og "De ti kommuner"]

På baggrund af anbringelsesstatistikken skrev jeg til de 10 kommuner, som tegnede sig for det største fald i afgørelser om anbringelser. Og mine embedsmænd var ude at besøge nogle af disse kommuner.

Svarene fra de 10 kommuner og det, som kommunerne gav udtryk for under besøgene, var netop, at disse kommuner prioriterer forebyggelse og forsøger at skabe holdbare indsatser i nærmiljøet som alternativ til anbringelser, der hvor det er muligt – især for unge.

For eksempel anvender i de i Faaborg-Midtfyn metoden *Familierådslagning* til at afdække ressourcer i barnets eller den unges netværk. Målet er at finde holdbare løsninger med fokus på barnet, som familien og netværket har ejerskab til og derfor bakker op om. Det betyder ofte, at indsatser, der er iværksat på baggrund af en familierådslagning har meget bedre chancer for at lykkes.

Anvendelsen af Familierådslagning betyder ikke, at børn i kommunen ikke anbringes – nogle gange er det tværtimod præmissen for den løsning, som familien skal bidrage til at finde frem til. Men med metoden lykkes det ofte at finde ressourcer i netværket, som man ikke havde set. Og ofte lykkes det at finde en mere holdbar løsning, som gør, at det ikke senere bliver nødvendigt at anbringe barnet.

I Københavns Kommune har man med strategien *Familien i Centrum* omlagt indsatsen på hele området med en række initiativer, der alle har fokus på at styrke forældrenes og familiens ressourcer og bruge disse i løsningen af barnets problemer. I mange tilfælde er familiernes trivsel øget, og det har medført, at anbringelser har kunnet undgås.

Det er vigtigt, at vi understøtter kommunerne i at finde holdbare løsninger til gavn for barnet. I Projekt Dialoggruppe, som blev iværksat som opfølgning på anbringelsesreformen, er det virkningen af de forebyggende foranstaltninger, der er i fokus, gennem en række projekter i 10 kommuner landet over. Jeg har en klar forventning om, at dette arbejde vil munde ud i ny viden om, hvad der virker i det forebyggende arbejde, som vi kan sprede til landets andre kommuner.

[Ankesystemet]

Når det er sagt, så kan jeg jo ikke garantere, at alle 98 kommuner handler, som de skal, ifølge loven i alle sager.

De kommuner, som ikke kan finde ud af at sikre børn og unge en ordentlig hjælp, skal vi være efter. Udsatte børn og unge skal altid have den hjælp, de har be-

hov for. En kommune skal anbringe et barn, når der er grundlag for det. Og en kommune må ikke hjemgive et barn eller en ung medmindre formålet med anbringelsen er opfyldt eller kommunen finder, at en anden støtte er bedre egnet til at opfylde barnets behov.

Lovgivningen er helt klar! Og jeg forventer, at kommunerne er i stand til både at være fagligt og økonomisk bevidste, og at de tager udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet.

Hvis der er kommuner, som træffer afgørelser, som ikke ligger inden for lovgivningen, så har vi et tilsyns- og klagesystem, der tager over.

Vi styrkede jo netop Ankestyrelsens mulighed for at gå ind i sagerne af egen drift sidste år med Barnets Reform, samtidig med vi tydeliggjorde underretningspligten, og vi styrkede den tidlige indsats og udsatte børns rettigheder. Når vi taler om så sårbar en målgruppe, er det afgørende, at vi har en instans, som kan gribe ind, hvis der skulle ske svigt.

Jeg ser det som min opgave som socialminister at sikre, at de børn og unge, som vi som samfund for-

søger at hjælpe, rent faktisk får det bedre på sigt, og at kommunerne leverer en hjælp, der virker.

Et fald på 15 pct. i antallet af nye anbringelser er ikke det samme, som at 15 pct. flere børn får dårligere hjælp. Men vi skal selvfølgelig sikre, at udsatte børn og unge får den hjælp, som de har krav på, og som kan forbedre deres situation.

Spørgsmål H (Mette Frederiksen (S))

Spørgsmål H

Hvad vil ministeren gøre ved sin "bekymring" over det markante fald i afgørelser om anbringelser, herunder om ministeren vil overveje at nedsætte et udvalg, der skal belyse mulighederne for at løsrive den kommunale økonomi på områder, der angår særligt udsatte børn, fra den almindelige driftsramme?

Svar:

Jeg er blevet spurgt om, hvad jeg vil gøre ved min "bekymring" over faldet i anbringelser. Til det vil jeg svare 2 ting:

Der er kommuner, som ikke gør det godt nok, og som ikke sikrer børnene den rette hjælp, og dem skal vi som sagt være efter. Det har vi bl.a. et stærkt ankesystem til at håndtere.

Men vi skal også passe på, at vi med et ensidigt fokus på anbringelser ikke ødelægger indsatserne i de kommuner, der arbejder seriøst med at forebygge og

for at finde bedre og mere holdbare løsninger i nærmiljøet.

Et højt antal anbringelser må ikke blive et mål i sig selv. Vi bør snarere se på resultaterne af den samlede indsats over for udsatte børn og unge.

Vi har en vigtig opgave i at styrke forebyggelsen og i at udbrede metoder til at finde og bruge ressourcer i barnets familie og netværk. Vi skal sikre, at kommunerne også kan tilbyde indsatser i nærmiljøet, som skaber en positiv forskel for barnet. Det er dét, der skal til for at løfte indsatsen for udsatte børn og unge på sigt. Ikke at anbringe 10 eller 15 pct. flere, eller at bruge dobbelt så mange penge som i dag.

Men der er børn, som ifølge loven skal anbringes, fordi det er netop den indsats, der bedst kan afhjælpe deres problemer. Og de skal selvfølgelig anbringes.

[Finansiering af området]

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt jeg vil arbejde på at udskille området for børn og unge fra kommunernes økonomi, så mener jeg fortsat, at kommunerne skal have ansvaret for det her område. Og med det ansvar følger også det økonomiske ansvar. Derfor

vil jeg heller ikke være med til at ændre finansieringsmodellen.

Med kommunalreformen blev myndigheds-, forsynings- og finansieringsansvaret samlet i kommunerne. Det gør, at incitamentsstrukturen er helt klar: Det kan altid bedst betale sig for kommunerne at forebygge.

Hvis vi fx indfører særlige refusionsordninger på området for udsatte børn og unge, begynder vi for alvor at indføre økonomiske incitamentter på dette område. Herved risikerer vi, at indsatsen skævvrides væk fra en helhedsorienteret indsats og en prioritering af den brede forebyggende indsats. Det mener jeg ikke er vejen frem - tværtimod.

Hvis økonomien på dette område udskilles separat, indebærer det en risiko for at svække en fornuftig prioritering i kommunerne, hvor valget af indsatser baseres på en samlet vurdering af kvalitet, pris og forventet effekt.

Det er kommunerne, som er bedst til at varetage arbejdet med udsatte børn og unge. Kommunerne har redskaberne, de har dygtige medarbejdere, og de er

tæt på de børn, det hele handler om. Og med til at have det økonomiske ansvar hører også, at man er ansvarlig for, at de tiltag, som iværksættes, har den størst mulige effekt for barnet.

Svar på spørgsmål R-S (Özlem Sara Cekic (SF))

Spørgsmål R

Ministeren bedes redegøre for udviklingen i omfanget af børn og unge, der hjemgives efter anbringelser, herunder om der f.eks. er flere børn og unge, der hjemgives i årets sidste måneder.

Spørgsmål S

Vil ministeren understrege over for kommunerne, at de ikke må hjemtage børn fra anbringelser af økonomiske årsager, men kun når det vurderes til at være til barnets bedste?

Svar:

I forhold til spørgsmål R og S om hjemgivelser, kan jeg på baggrund af tal fra Ankestyrelsen oplyse, at der ikke i 2009 er blevet hjemgivet flere børn og unge i forhold til 2007 og 2008. Udviklingen viser faktisk, at der i 2009 er blevet hjemgivet færre børn og unge i forhold til de foregående år. I 2009 blev der således hjemgivet 1180 børn og unge, mens der i 2007 og 2008 blev hjemgivet henholdsvis 1554 og 1403 børn og unge. Dette skal ses i forhold til, at det samlede antal anbragte har været nogenlunde stabilt i den 3-årige periode.

Endvidere kan jeg oplyse, at der heller ikke er markant flere børn og unge, der hjemgives i årets sidste måneder. Tal fra Ankestyrelsen viser derimod, at der er flest børn og unge der bliver hjemgivet i juni måned, og det gælder både i 2007, 2008 og 2009

Det er især de 12-17-årige, der hjemgives i juni måned, og det kan jo falde naturligt sammen med skoleårets afslutning, hvor f.eks. unge kan være færdige med et efterskoleophold.

Der er således ikke tegn på, at kommunerne hjemgiver børn og unge fra en anbringelse på grund af økonomiske årsager.

Derfor finder jeg heller ikke grundlag for at rette henvendelse til kommunerne omkring hjemgivelser.

[Videre proces og afslutning]

Jeg vil fortsætte med at følge området via statistikker og analyser fra bl.a. Ankestyrelsen, og ved at mine embedsmænd og jeg kommer ud i kommunerne rundt om i landet. For jeg tror, at vi skal være meget påpasselige med at drage konklusioner alene ved at se på et enkelt tal i en statistik.

Afslutningsvis vil jeg gerne endnu engang understrege, at udsatte børn og unge altid skal have den hjælp, de har behov for. En kommune må ikke undlade at anbringe et barn eller hjemgive en ung, hvis der ikke er grundlag for det.

Lovgivningen er helt klar! Og jeg forventer, at kommunerne er i stand til både at leve op til ansvaret med udgangspunkt i barnets bedste.